

I Melvillebugten havde vi det Uheld at drive til Søs paa en Isflage i 8 Døgn, hvilket bevirkede, at min Mekaniker maatte sendes tilbage med en Del af Eskimoerne og først i Slutningen af Januar indtraf i Upernivik.

Rejser i 1923.

Der manglede endnu i Nordgrønlands fuldstændige Kortlægning Strækningen fra mit Hus ned til Kap York, med andre Ord, det af Polareskimoerne beboede Omraade.

Denne Strækning kortlagdes i indeværende Foraar.

Jeg forlod Upernivik midt i Marts og ankom atter til Uperniviks Distrikt paa allersidste Islæg den 28. Maj. Herfra gik Rejsen med Motorbaad og Skib til Godhavn.

Hertil ankom i Sommeren Løb Skibet »Søkongen« medbringende alt mit Gods fra Thule. Dette blev indladet i Skibet »Hans Egede«, med hvilket jeg selv returnerede og ankom til København den 16. September.

Iakttagelser rörande den akademiska geografiundervisningen i Skandinavien och Estland.

Av

V. Auer,

Professor vid Helsingfors universitet.

Då jag blev anställd som geografilärare vid Helsingfors universitet, var jag medveten icke blott om den förefintliga skiljaktigheten i gängse uppfattningar och principer beträffande detta ämne utan också om dess betydelse, ävensom om det ansvar som nu lades på mina skuldror. För att sätta mig in i de förhållande åskådningarna i de nordiska länderna, särskilt beträffande den direkta undervisningen, besökte jag med understöd ur »Kanslersmedel« sju universitet — i Danmark, Norge, Sverige och Estland — och ber att över erfarenheterna under denna resa få lämna en kort redogörelse:

Geografiundervisningen vid Kristiania universitet förefaller något splittrad, då man tager i betraktande att med densamma förenats flere i Norge omhuldade vetenskaper såsom etnografi och oceanografi. Universitetskursen är delad i tvenne från varandra fristående grenar: en humanistisk och en realkurs. I den förra kursen intager etnografien en särskild framskjuten plats, beroende synbarligen av tidigare traditioner, dessutom meddelas undervisning i politisk och handelsgeografi. Realkursen tenteras för en särskild lärare. En viktig plats i den geografiska studieplanen intager grundkursen, med överhuvudtaget samma indelning som

i Wagners lärobok: geomorfologi, klimatologi, oceanografi o. s. v. Till specialdelen hör »Länderkunde«, dit icke blott landskapsskildringen utan även frågan om jordklotets nederbördsområden, vegetationsområden, naturens rikedomar och dess förhållande till människan, en historisk översikt av människosläktets utveckling o. s. v. höra. Grundkursen söker således klargöra den geografiska utvecklingen och specialkursen utbredningsförhållandena. Geografien betraktas sålunda i Kristiania företrädesvis som en vetenskap om företeelsernas orsakssammanhang. Under de praktiska övningarna sträver man att kartografiskt åskådliggöra olika geografiska synpunkter, varvid lägges stor vikt på tekniken, icke blott på det yttre utförandet utan även på expressiviteten, samt vakar över, att eleverna bli förtrogna med olika kartor. Under seminarieövningarna få eleverna referera olika arbeten. Undervisningen är delad mellan tvenne docenter, av vilka den ena sköter den humanistiska, den andra realkursen; professurer finnas icke i ämnet.

Oaktet undervisningens uppdelning emellan tvenne lärare och kursens skenbara mångsidighet, får eleven likvåt till livs en jämförelsesvis homogen undervisning. Särskilt i den speciella kursen blir orsakssammanhanget mellan företeelserna starkt betonat. Under senaste tid har landskapsstudiet mera omhulrats.

Geografiprofessuren vid Köpenhamns universitet innehas av den kända växtgeografen M. Vahl. Den nylig utkomna första delen av prof. Vahl och Dr. G. Hatts stort anlagda storartade arbete »Jorden og Menneskelivet» visar redan i stora drag de principer, enligt vilka geografiundervisningen bedrivs. Prof. Vahl betonar, att en geografistuderande bör inneha grundliga förkunskaper, innan han med framgång kan befatta sig med geografiska problem och i särskild grad framhåller han geografiens mål att förbereda den studerande för kännedomen om eget land. Jordklotets naturförhållanden på regional grund behandlas omsorgsfullt i belysningen av människoslåktets insats.

Det geografiska studieprogrammet innehåller icke någon humanistisk linje, utan endast en naturvetenskaplig. Studiet förberedes genom en propedeutisk kurs i fysik, kemi, botanik och zoologi. Först härefter vidtagna studierna i geologi och geografi, varvid de kompletterande kunskaperna meddelas under omsorgsfullt valda föreläsningar i regional geografi under några års tid. De som icke taga geografi som huvudfack sluta här sina studier. De som ha geografin som huvudämne, studera disciplinen vidare för laudatorsavhandlingen, vars ämne kan vara valt ur naturen eller med anlitande endast av litteraturkällor, såsom fallet är i Kristiania. Dessutom kopiera de kartor och utföra kartografiska arbeten under 3—4 veckors tid. Seminarie- och fältmättningsövningar hållas icke, utan undervisningen meddelas i stora drag, så mycket som möjligt under lärarens personliga handledning.

Köpenhamns universitets geografiska inrättning är storartad med sitt velordnade bibliotek, sina läse- och ritsalar och saknar sin like vid övriga nordiska universitet.

Geografiundervisningen vid Göteborgs högskola influeras i hög grad därav, att företrädesvis endast skollärare, icke vetenskapsmän utbildas därstädes, och då eleverna därtill äro humanister faller det sig svårt för läraren, prof. Otto Nordenskjöld att pointera ämnets naturvetenskapliga art och förmedla ett inträngande däri för elever, som sakna tillräckliga förkunskaper. Prof. Nordenskjöld betonar i sin undervisning de klimatologiske faktorernas betydelse ävensom den regionala utbredningen och övergår från den till detaljuttläggningen av geografin och jordklotets skapnad. Morfologien som prof. Nordenskjöld anser borde bilda

en egen vetenskapsgrän, är av mindre betydelse för skolgeografin. Att av eleverna fordra grundliga insikter i geografiens alla hjälpevetenskaper låter sig icke göra. Klimatologi och geologi äro de närmast stående; dock är gränsen mellan den sistnämnda och geografin icke alldeles klar. I Göteborg intager den ekonomiska geografin en viktig plats och detta med så mycket större skäl, som den tillåter en kombination med nationalekonomien.

På grund härav och det ringa antalet studerande har professorn i ämnet till betydlig del uppställt kursen i tillämpad form, varigenom urvalet av kursböcker ansenligt vidgas. Kännedomen om det egna landet tilldelas den viktigsta platsen i studieplanen. Mot detta mål sträver man medelst ett grundligt kartstudium; ämnet för laudatorsavhandlingen väljes också ofta med hänsyn härtill, varvid de geografiska lagarna, kulturens förhållande till geografiska faktorer o. dyl. beaktas. Då och då hållas seminarieövningar, varvid de skrivna uppsatserna granskas. De praktiska arbetena omfatte konstruktion av ett par enklare projektioner. Ibland företages exkursioner.

Geografiprofessor Axel Hamberg i Upsala framhåller, att den geografiska vetenskapens vidd utgör ett hinder för inträngande i alla dess delar. Under sådanne förhållanden borde geografin representeras av två professurer, den ena i fysisk, den andra i kulturgeografi. Också enligt hans läroplan måste eleverna vara väl hemmastadda i diverse andra discipliner för att med framgång kunna bedriva geografiska studier.

I många avseenden har riksdagens beslut, enligt vilket en aspirant till lärartjänst borde äga möjlighet att slutföra sina studier inom högst 3½ år, inverkat på läroplanen. Prof. Hamberg har sålunda ansett det nödvändigt att förkorta kursen, ehuru studerandenas förkunskaper äro jämförelsesvis små till följd av geografiens ställning i skolorna, i det att detta läroämne icke läses på skolans högre klasser. Följden härav har å andra sidan varit, att man nödgats bli strängare med fordringarne, för att icke nivån skulle sjunka.

Lärarekräfterna äro kända förmågor: prof. Hamberg, en berömd fysiker, och docent Ahlmann, en framstående geomorfolog. Eleverna ha sålunda lämpligt tillfälle att fortsätta sina studier inom viktiga specialbranscher. Anmärkningsvärda äro de för undervisningen hopbragte studiesamlingarna;

sålunda framställes erosionens verksamhet genom en serie modeller, likaså vindens, förvittringens m. m. arbete. Desutom finnas en serie paleontologiska och etnografiska samlingar, alla synnerligen instruktivt ordnade och uppställda. De praktiska arbetena omfatta företrädesvis uppgörandet av djupkartor, profiler, reliefer, förstoringar och förminskningar, ytberäkningar m. m.; i mindre grad projektioner. Även regional geografi studeras ivrigt, och under seminarieövningarna hållas föredrag.

I Stockholms högskola har doc. Sten de Geer indfört en självständig och effektiv undervisningsmetodik, med vilken jag dock tyvärr icke hade tillfälle att göra mig närmare bekant.

Doc. de Geer vill, såsom ur hans nyligen publicerade skrift¹⁾ framgår, finna geografiens huvudsakliga mål i ett studium av utbredningsförhållanden. Det geografiska studiet bör till en börja bestå i en så objektiv analys som möjligt, och på grundvalen av sålunda erhållna fakta bygges en utbredningssyntes, vari läge och åldersförhållanden äro föremål för behandling. Denna väg borde vara en utgångspunkt, lämplig til grundval för geografiens alla grenar. Sålunda utgör en grundlig objektkunskap en nödvändig förutsättning för en riktig tolkning av utbredningsförhållandena.

Tillämpningen av denna idé på undervisningen synes mig vara både konsekvent och träffande. Fäster man speciel uppmärksamhet vid de praktiska arbetena och de fordringar, som i detta avseende ställas på eleverna, måste jag erkänna, att jag icke inom andra universitet gjort bekantskap med ett klarare och fullständigare program. Särskilt anmärkningsvärd är den mångsidighet, varmed eleverna hibringas färdighet i geografiska beräkningar med tillhjälp av talrika apparater och enligt olika metoder ävensom i användning av ändamålsenliga framställnings- och beteckningsmetoder vid de geografiska ritningsarbetena. Jag skulle vara frestad att säga, att redan ett sådant grundligt arbetsprogram skänker geografistuderandena det självförtroende och den kunskap, som äro behöfliga för lösandet av vetenskapliga problem. Allsidigt och lämpligt valda förarbeten bliva icke blott resultatgivande vid det framtida regionale studiet utan leda även till förståelse av metoden. Projek-

¹⁾ Steen de Geer: On the definition, method and classification of Geography. Geografiska Annaler 1923.

tionsläran tillmättes icke större betydelse än att eleverna lära känna de viktigaste projektionerna och deras ändamålsenlighet. Vid tekniken lägges icke heller större vikt, de utförda arbetena skola huvudsakligen visa geografisk tankegång och uppfattning. Konsten att läsa kartan utgör en särdeles viktig del av det geografiska studiet.

En icke mindre betydande roll i det geografiska studiet spela seminerieövningarna, under vilka man söker få till stand ett så livligt och sakligt meningsutbyte som möjligt. Föredragarna förbereda sig omsorgsfullt liksom även kritikerna, vilka i god tid få sig tillställda et referat av föredraget. Man lägger stor vikt vid protokollföringen under dessa övningar. Specialundersökningarna bedrivs sorgfälligt.

Enligt vad jag kunde konstatera lägger docenten De Geer stor vikt vid den personliga undervisningen, vilket också är naturligt, emedan lämpliga läroböcker, som fullt klart skulle företräda denna skolas metoder, saknas. I främsta rummet är att hoppas, att en anstalt, där så viktiga problem behandlas med synbarligen framgång, får en ändamålsenlig lokal och att docenten i ämnet får en ordinarie lärostol. Sålunda skulle säkerligen denna för den geografiska metodiken så viktige lärobyggnad och den för densamma så energiskt arbetande skolan nå allt större och betydelsefullare resultat.

Särskilt intressant var att studera de av prof. Helge Nelson tillämpade lärometoderna vid Lunds universitet.

Prof. Nelson har självständigt utvecklat den vetenskapliga grund, på vilken geografiundervisningen i Lund vilar och vilken man vid undervisningen konsekvent vidhåller. Han utgår från den landskapliga enheten och har satt som sitt mål en tolkning av dess genesis. Sålunda äro t. ex. en älvs utveckling, kulturfaktorernas historia, olika jordarter kulturgeografiske betydelse under lantushållningens utveckling o. s. v. viktiga geografiska problem, vid vilkas lösning man noga bör hålla sig på den landskapliga enhetlighetens grund. Ett sådant studium eliminerar gränsvetenskaperna och lämnar kvar åt eleven en fast och tydlig geografisk stomme.

Prof. Nelson är en framstående pedagog och vetenskapsman, något som framgår redan ur hans vittsyftande och ändamålsenligt uppgjorda program

till lärometodens och vetenskapens fromma. Han är en förkämpe för en omläggning av skolgeografien, ty detta är enligt hans mening den väg, på vilken man kan få lärarkårens nivå att stiga. Med klara riktlinjer utrustade skollärare stärka vetenskapens position i landet, och därför inlägger prof. Nelson hele sin energi på lärarens utbildning.

Följden av den allt längre drivna specialiseringen inom vetenskapen har varit den, att den yngre generationen av vetenskapsmän tvungis att noggrannare definiera geografien och laga nya metoder i anspråk. Tidsförhållandenas krav ställa också nya fordringar på vor vetenskap; sålunda bör den geografiska forskningen och undervisningen i sin mån styrka landets ekonomiska ställning och uppfostra folket till att känna och älska sitt land. Geografiens tre huvuddelar: morfologien, kulturgeografien och växtgeografien, böra gå i den riktning, att kontakten dem emellan blir tydlig och deras praktiska betydelse tillväxer. Bristen på läroböcker, tillämpade efter detta betraktelsesätt, är emellertid stor, och sålunda måste undervisningen ställas där-efter. Läroböckernas betydelse minskas, varemot den personliga undervisningens vikt ökas; program-mets konsekventa förvecklingande heror således uteslutande på läraren.

Allt detta ger prägel åt de praktiska övningarna och examensfordringarna i övrigt. Då man över huvud nödgats förkorta kurserna, har därav följt att fordringarna blivit skärpta. De praktiska arbetena äro ordnade så följdriktigt och ändamåls-enligt som möjligt, ty tiden är dyrbar och måste noga användas. Denna grundsats följes noggrant. Arbetena äro praktiskt-geografiska, såsom längd- och ytmätningar, justeringar, ritning av diagram och kartogram, förstoringar och förminskningar, transporter, konstruktion av djup- och höjd-kurvor m. m. allt med lämpliga instrument. Dess-förinnan genomgås en instruktiv indledningskurs i kartkännedom och användande av geografiska instrument. Att utgå från projektionerna är enl. prof. Nelson alltför teoretiskt. Då färgtryck nu för tiden blive allför dyra i vetenskaplige publikationer, söker man undvika färgläggning och finna nya re-produktionssätt, vilka eleverna själva få komponera. Över huvud söker man göra arbetena minst möj-ligt tidsödande, ehuru å andra sidan deras nog-grannhet icke får äventyras. Däremot lägger man mindre vikt vid tekniken. Då läraren efter någon tid ger samma uppgifter åt nya elever, kan han

under årens lopp hopbringa en samling, med ledning av vilken han kan bedöma felaktigheterna och bättre kontrollera elevernas arbeten. Sålunda skärpes studentens kritik, noggrannhet och omsorgs-fullhet; hos honom vaknar vetenskaplig anda och självtillit.

Men undervtsningen stannar icke vid denna enbart teoretiska del, ty flere gånger i året före-tagas exkursioner, under vilka studenterna beredas tillfälle att under lärarens ledning verkställa un-dersökningar i naturen och använda geografiska instrument. I dett avseende är Lund en särdeles lämplig ort med sina i närheten liggande silurgebit, åsar och urberg. Under dessa exkursioner kunna eleverna dessutom fullständigt sätta sig in i topo-grafkartens användning och i kartläggning över-huvudtaget. Kartstudier och noggran kännedom om hemlandets geografi höra till kursens viktigasta delar.

Särskild vikt lägges vid de regelbundet hållna seminariioövningarna. Föredragen förberedas med förvånansvärd omsorg och kritiseras strängt. Specialföreläsningar hållas, vilka alltid hänföra sig till regionala synpunkter och så vitt möjligt hålla sig inom ramen för den naturliga landskapliga enheten. Då prof. Nelson har till sin hjälp den kända växt-geografen docent J. Frödin, som tillägnat sig samma klara grundsats, är det uppenbart, att undervisningen går mönstergillt. Studierna bliva synnerligen harmoniska, då man kan meddela eleven en kurs, som motsvarar hans läggning och intresse. Ännu må nämnas, att prof. Nelson, i mot-sats till många andra högskollärare i geografi, an-ser det pedagogiskt fördelaktigare att kursen ledes utan småförhör till en sluttentamen, i vilken man utan att fördjupa sig i detaljer kan avhandla kur-sen i stora drag.

I Lund verkar en geografisk förening, i vars arbele nämnda skolas lärare intensivt taga del och i vilken studenterna vidare kunne utbilda sig i enlighet med förmåga och fallenhet.

Det geografiska undervisningsprogrammet vid Dorpats universitet är av sent datum och grun-dar sig på den geografiska metodik, som prof. J. G. Granö har skapat, en metodik som leder till en delvis egenartad uppfattning av geografiens väsende.

Enligt prof. Granö har geografien att utforska de komplexer, vilka uppträda på jordytan såsom

människans omgivning. Den viktigaste av dessa är det bl. a. av Passarge detaljeret behandlade landskapet, som prof. Granö likväl definierar annorlunda: Det geografiska landskapet är en regional enhet, som har bestämda, konstanta, i den fjärrare omgivningen liggande, genom synsinnets förmedling bestämbara karaktärer. Landskapen äro sålunda komplexer, vilka uppfattas genom skådandet och kunna indelas i mindre enheter eller sammanfattas i större grupper. Det geografiska landskapet är en regionalt fixerad enhet; liksom även den andra av prof. Granö definerade geografiska komplexen — miljön, som utgör »den på alla våra sinnen verkande, mångskiftande närmaste omgivningen«. Huvudvikten lägges vid landskapliga enheters vetenskapliga behandling på form-, storleks-, färg-, ljus-, grupperings- och utbredningsförhållandena, ävensom på funktionen; vid genetiska förhållanden endast i så motto som klargörandet av den geografiska nutiden och växelverkan förutsätta sådant. Även miljön är i stort sett att metodiskt fattas på samma sätt. Med någon tvekan insätter prof. Granö den ekonomiska och administrativa samt politiska komplexen i sitt system.

Den almäna geografien borde enligt prof. Granö således rätteligen vara en analys och jämförelse av de ovan uppräknade komplexerna. Inom den speciella geografien, »Länderkunde«, bliva de regionala indelningsgrunderna fullt bestämmande och där sammanknytas de systematiskt utförda undersökningarna med den deskriptiva framställningen till en sammanhängande helhet.

Vid undervisningen fästes huvudvikten på 1) morfologien, som ger en induktiv bild och analys grundad på skådandet, 2) distribution, med andra ord, utbredningen av komplexerna och deras faktorer (vertikalt och horisontalt), samt 3) den genetiska delen, vilken, begränsad på ovennämnt vis, särskilt beaktar funktionerna och klargör den geografiska komplexens uppkomst.

Den av prof. Granö omhuldade metoden är företrädesvist komparativt induktiv. Hans uppfattning av geografins väsen ansluter sig — det vill han särskilt understryka — till Ritters definition »om det jordiskt uppfyllda rummet« samt Hettners, Eavis', Schlüters och Pasarges läror. Till stor del nytt är programmets tillämpning och den geografiska komplex- och typlärens utveckling. Särskilt gäller detta den geografiska miljön och dess element.

Med dessa få radar har jag försökt karakteri-

sera det uppfattningssätt angående geografien, som iakttages i läroplanen vid Dorpats universitet. Prof. Granö har vid utarbetandet av kursen ihågkommit, att största delen av eleverna utgöres av blivande skollärare och att endast en mindre del ämna fortsätta de vetenskapliga studierna ävensom att tiden för universitetsstudierna är begränsad. Vid Dorpats universitet existerar såväl en lärarkandidatexamen — »riigexamen« — som en mera ingående magisterexamen för blivande vetenskapsmän. Då hertill kommer att de blivande geografernas förkunskaper i allmänhet äro otillräckliga för ernåendet av en harmonisk utbildning, kan metodens tillämpning i vissa fall vålla svårigheter, såsom prof. Granö själv påpekat. Skolläraren bör känna den regionala geografien och den blivande vetenskapsmanen både denna och vetenskapens nyaste resultat och förutsättningar. Studierna börja med ett fördjupande i gränsvetenskapernas grunder, och ett klargörande av hemlandets landskapsformer, efter det en förberedande föreläsningsserie i landskapsläran blivit hållen. I den propedeutiska kursen ha de resp. universitetslärarna synnerligt beredvilligt hjälpt prof. Granö med att hålla för ändamålet lämpliga föreläsningar med tillhörande praktiska arbeten. Något senare behandlas de främmande ländernas landskap och Estland regionale geografi, jämte tillhörande seminarieövningar. Småningom går man, sedan över till att genom Fennoskandias eller genom något annat europeiskt närbeläget enhetligt områdes förmedling studera främmande världsdelars regionale geografi.

De praktiska arbetena i geografi, vid vilka man fäster särskilt stor vikt, och med vilka demonstrationer kombineras, äro i allmänhet tekniskt föga tidsödande, men vid deras ändamålsenlighet söker man lägga stor vikt. Utgående från vanliga skal- och planritningar fortskrider man till itinerarkartläggning, kroking och fältmätning och först därefter följa de egentliga kartprojektionerna med tillhörande övningar samt detaljerad kartläsning med tillhjälp av profilritningar och topografiska kartor. I synnerhet kartläsning anses mycket viktig och med den topografiska kartans hjälp avfattas en landskapsskildring av något smärre område. Man märker av läroprogrammet, att prof. Granö strävar att upfostra sina elever till praktiska geografer, som äro kapabla att under forskningsfärder beskriva landskapen med dessas särskilda faktorer samt använda geografiska instrument och under-

søkningsmetoder. Seminarieundervisningen h r även i Dorpat till l roprogrammets viktigaste delar. Av tre föredrag behandlar oftast ett allmän och två hemlandets geografi. I samband med seminarieövningarna ingå kritiker i fordringarna. Stor omsorg ägnas förandet av protokoll. Hembygdsforskningen har gått långt i Estland, och det i den geografiska inrättningen befintliga hembygdsarkiv, studenterna hopbragt,  r enastaende.

Exkursioner företagas ofta. Under dessa söker man klargöra de landskapliga faktorerna och geografiska undersökningsmetoderna i en harmonisk serie. Under exkursionen ledas deltagarna den induktiva vägen till bestämda vetenskapliga slutsatser.

Slutligen må nämnas, att Dorpats universitet å sin geografiska inrättning äger en betydande kartsamling med gamla värdefulla kartor, vilken samling givetvis har den största betydelse såsom undervisningsmaterial.

Såsom av denna knapphändiga översikt framgår äro alla geografer vid de av mig besökta högskolorna ense däri, att den geografiska forskningen fordrar grundliga förkunskaper och de ha kommit till den uppfattning, att geografien allt klarare utkristalliserar till en självständig vetenskap med egna metoder och specifik problemst llning, med vilkas klarg rande och v rdes ttande endast den geografiskt skolade m ktar.

Studiet af Geografi ved Københavns Universitet.

Af

Professor M. Vahl.

Det store Flertal af dem, som studerer Geografi ved Københavns Universitet, har til Hensigt at blive Lærere ved den højere Skole. Der er her i Landet saa godt som ingen Stillinger for videnskabelige Geografer, saa at de, der ønsker at gaa videre paa den videnskabelige Bane, altid maa have Skolen i Baghaanden, indtil andre Veje aabner sig, og i Virkeligheden er Skoleembedseksamen ogsaa en fortrinlig Foruddannelse for videregaaende videnskabelige Studier. Ordningen af vor Skoleembedseksamen er i en Henseende principiel forskellig fra den Ordning, som findes i vore skandinaviske Broderlande. I disse danner Prøven i Geografi et isoleret Hele, som indenfor visse Grænser frit kan kombineres med en Del andre Fag. Hos os hører den til en bestemt Faggruppe, og Skoleembedseksamen i Geografi kan kun lages i Forbindelse med 3 andre Fag, nemlig Zoologi, Botanik og Geologi. Fordelen ved vore Nabolandes Ordning er den, at der ved de forskellige Fagkombinationer kan komme nye Synspunkter frem, som kan virke befrugtende. Paa den anden Side er Nationaløkonomien jo omtrent det eneste Fag udenfor Naturvidenskaberne, som i højere Grad vilde kunne være til Nytte for Geografen, og en Kombination af Nationaløkonomi og Geografi

vilde næppe kunne tænkes ved en Skoleembedseksamen. Paa den anden Side fordrer Studiet af Geografi, visse Forkunskaber i de forskellige Naturvidenskaber, navnlig i Geologi, som altsaa maa meddeles under Kursuset i Geografi, naar dette Fag ikke indgaar i en fast Gruppe sammen med de  vrige Naturfag.

Ved Københavns Universitet omfatter altsaa Skoleembedseksamen i den biologiske Faggruppe under det matematisk-naturvidenskabelige Fakultet de fire Fag: Zoologi, Botanik, Geologi og Geografi. Af disse vælger Studenten det ene til Hovedfag, medens de andre er Bifag. Foruden de tre st rre Bifag har han endnu to mindre Bifag nemlig Fysik og Kemi. Der fordres til Studiet baade af Geografi og de andre af Gruppens Fag visse Kundskaber i Fysik og Kemi, men tillige kvalificerer Skoleembedseksamen i Naturhistorie og Geografi Kandidaten til at undervise i de lavere Klasser i Fysik og Kemi. Dette er naturligvis en Fordel for Kandidaten, der paa den Maade bliver mere anvendelig men paa den anden Side undgaas det ikke at give en Del mere Arbejde og gøre Studietiden længere end det vilde være Tilfældet, dersom man blot tog Sigte paa at bibringe Studenten de Kundskaber i